

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ М. БРЯНКА

Матеріали до плану Стратегічного розвитку

Розроблено Експертним Комітетом з стратегічного планування економічного розвитку
при підтримці проекту Агентства США з економічного розвитку (USAID)
"Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність"

Січень 2010 р.

Зміст

I.	ВСТУП.....	2
II.	МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	2
III.	ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. РЕЗЮМЕ.....	2
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ.....	4
1.	Статус підприємств.....	4
2.	Загальний стан бізнесу.....	5
3.	Клієнти	7
4.	Питання праці та зайнятості.....	8
5.	Нерухомість	10
6.	Послуги та відносини з органами місцевої влади.....	12
7.	Критичні питання	15
8.	Перспективні галузі економіки.....	15
9.	Загальні враження	16
V.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК.....	17

I. ВСТУП

У грудні 2009 – січні 2010 року було проведено опитування роботодавців міста Брянка. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування економічного розвитку з залученням представників громади, який визначатиме економічне майбутнє міста. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Комітету з економічного розвитку міста (КЕР) стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця у місті Брянка. Серед питань анкети були історія і статус підприємства, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про місто як середовище для ведення бізнесу.

Цікавим елементом опитування стали питання стосовно оцінювання підприємцями умов ведення бізнесу не тільки на території міста Брянка, але й на території Центрально-Луганського субрегіону (міста Брянка, Алчевськ, Стаханов), а також питання стосовно вибору двох галузей економіки з точки перспективного огляду економічного розвитку субрегіону.

Результати оцінювання є дуже важливими при розробці стратегічного плану підвищення регіональної інвестиційної конкурентоспроможності економічно об'єднаних територіальних громад міст Брянка, Стаханов, Алчевськ.

II. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

До 08 січня 2010 року було заповнено **30 анкет**. У переліку для опитування значну частку склали малі та середні підприємства, але представлено декілька й великих підприємств. У цьому звіті зведено узагальнені відповіді юридичних та фізичних осіб підприємців, що працюють на території міста.

В опитуванні прийняли участь СПД міста з кількістю працівників від **1 до 822 осіб**. Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилок на конкретні підприємства, а інформація в анкетах є конфіденційною.

Зрозуміло, що опитування 30 суб'єктів підприємницької діяльності не може абсолютно відобразити думку всієї бізнесової спільноти міста Брянка, але ці суб'єкти - динамічний, зростаючий сектор малого, середнього та великого бізнесу, репрезентують частину місцевої економіки і є джерелом створення нових робочих місць. Їх відповіді дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших містах України та Луганської області.

III. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ. РЕЗЮМЕ

1. Місцева економіка традиційно зорієнтована та топливно-енергетичний комплекс. І навіть нещодавній процес закриття бюджетоутворюючих державних підприємств вугільної промисловості, що призвело до різкого спаду виробництва, негативної динаміки демографії, наявності безробіття та присутності інших ознак депресивності території міста, не змінило загальну орієнтованість економіки на добування вугілля. Навпаки, на зміну закритих державних підприємств виникає прошарок нових приватних середніх та малих підприємств по видобуванню вугілля та підприємств по їх обслуговуванню (ремонт гірничо-шахтного обладнання, постачання комплектуючих та інші).

Близьке географічне розташування земель сільськогосподарського призначення сусідніх територій Перевальського району спричинило до виникнення нових малих підприємств по сільгосппереробці та розвитку легкої промисловості, що внесло в економіку міста деяке різноманіття виробничих видів діяльності. Малі підприємства міста також представлені сферою обслуговування, торгівлі та транспорту.

2. Загальна кількість працівників на всіх об'єктах респондентів у 2009 році склала **1581 особа**. Порівняно з минулим 2008 роком кількість працівників становила **1507 осіб**. У найближчі 2-3 роки планується створити на підприємствах малого і середнього бізнесу ще **464 робочих місця**. Одне з підприємств дає прогнозний показник збільшення робочих місць на 2011 рік до **262 робочих місця**. Стан ринку праці визначається такими важливими параметрами:

- 29 % працюючих – жінки (у 2004 році їх було близько 10,7%);

- 15,1% працюючих мають вищу освіту (у 2004 році їх було близько 14,9%);
- **34,2%** жителі передмість складають (у 2004 році їх було близько 35,9%).

Ми бачимо, що діючі підприємства за останні роки суттєво збільшують кількість робочих місць, а тому активно використовують робочу силу сусідніх територіальних громад. Це пояснюється тим, що місто наряду із наявністю безробіття не може забезпечити їх достатньою кількістю кваліфікованих працівників по причині негативного механічного приросту та втратою містом працездатного населення.

3. Місцеві підприємці найбільше незадоволені загальною економічною ситуацією в країні, національним законодавством, зростаючими внутрішньою конкуренцією та витратами на енергоносії, відсутністю доступу до фінансових ресурсів, нестачею кваліфікованої робочої сили. Але 2009 рік вивівся дуже складним для багатьох підприємств міста – майже половина опитуваних підприємств скоротили обсяги реалізації продукції **від 10% до 95%**.
4. Експортна орієнтація місцевої економіки надто низька. Головним експортером є велике підприємство швейного виробництва, яке працює на давальницькій сировині. **78%** опитаних (середні та малі підприємства) збут робіт, товарів, послуг здійснюють в межах області, а **20%** - в інших областях України і тільки **2%** експортують в країни Європи.
5. Приплив зовнішніх фінансових ресурсів до місцевої економіки зовсім відсутній. Серед опитаних присутнє підприємство із 100% державною власністю. **19** із 30 підприємств планують модернізувати або вдосконалити наявні в них виробничі потужності за рахунок внутрішнього інвестування та розширити свій бізнес у місті Брянка, а **6** – розглядають таку можливість і тільки **5** підприємств не планують інвестувати в свої підприємства. Загальна сума інвестицій на підприємствах – респондентах в основному вже у 2010 році може скласти **10856 тис. грн.**, при цьому планується створення **464** робочих місця. Розуміючи, що внутрішніх інвестиційних ресурсів у місті недостатньо – значна частина опитаних підприємців (**53% опитаних**) висловились за необхідність залучення прямих іноземних інвестицій у місто Брянка.
6. Рівень збуту на одного працюючого (продуктивність праці у 2008 році) в бізнесі біля **26842 грн.** на рік.
7. Проблемою є нестача висококваліфікованої робочої сили. При цьому якість працюючих трудових ресурсів (порівняно з середніми значеннями в інших містах України де проводилось аналогічне опитування) є середньою. За оцінками керівників підприємств робочу силу загалом було оцінено так: «задовільно» (43 %) та «добре» (49 %) складають значну величину. Число «відмінних» працівників на думку місцевих працевластців становить 6%, «поганих» - 2%.
8. Середня заробітна плата (2009 р. на момент опитування) зменшилася у порівнянні із 2008 роком і становить – **1865 грн.** на місяць. У 2008 році вона становила **1948 грн.** на місяць. Відносно багато суб'єктів бізнесу або вже сьогодні відчувають брак працівників необхідної кваліфікації (**27**). Головним чином відчувається дефіцит кваліфікованих спеціалістів – програмістів, гірничих інженерів, технологів, бухгалтерів. Не задоволена потреба в робочих спеціальностях – слюсарях-ремонтниках, електрозварників, токарях, фрезерувальниках, збірниках, швачках тощо.
9. Тільки **один представник бізнесу** зазначив, що на підприємстві існує відділ, що займається науковими розробками, а два - розглядають можливість створення таких відділів, **27** підприємств таких відділів не мають.
10. Більшість будинків, комунальне та технологічне обладнання міста знаходяться у досить незадовільному технічному стані. Відчувається брак площ для розвитку бізнесу. Труднощі з отриманням землі або приміщень відчувають **20 респондентів** із 30 опитаних. **4** підприємства планує перенести свій бізнес до інших адміністративно-територіальних одиниць по причині відсутності земельних ділянок. **3** підприємства планує розширити свій бізнес поза межами міста Брянка у Слов'янському районі, Запорізькій області та інших регіонах України.
11. Визначальними чинниками розташування більшості підприємств саме у Центрально-Луганському субрегіоні (міста Брянка, Стаханов. Алчевськ) є наявність **покупців** товарів та послуг, кваліфікованої робочої сили, кластеру споріднених галузей, постачальників сировини та компонентів.
12. У середньому послуги, що надаються органами місцевого самоврядування в місті отримали оцінку **2,89** (де 4 є найгіршою оцінкою). Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів є утримання доріг (3,87), житлове будівництво (3,3), збирання і вивезення сміття (3,3), розвиток

- інфраструктури (газ, вода, каналізація, електроенергія) (3,3), охорона правопорядку (3,23), розвиток малих та середніх підприємств (2,97).
13. Відчувається, що місцевий бізнес (особливо малий) очікує від міської влади дієвого інформаційного обміну та реальної зацікавленості влади покращенням бізнес-клімату в місті. Невдоволення бізнесу викликає також значна бюрократична тяганина, особливо щодо видачі рішень та вирішення земельних питань, нетактовне та деколи зверхнє відношення службовців до підприємців, корупція, слабкий зв'язок дозвільних служб виконкому та міських служб.
 14. Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї фінансової підтримки підприємств, активного залучення інвестицій, розвиток робочої сили, створення центру підтримки бізнесу, створенню податкових стимулів, створення бізнес-інкубатору.
 15. Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи місцевого самоврядування (далі ОМС) в місті Брянка. Відповіді на це запитання також віддзеркалюють загальне відчуття, що ОМС (міський голова, міська рада, виконавчі органи та служби) працюють непогано, але їм слід працювати значно краще. Тільки 1 респондент оцінив якість роботи місцевої влади на «відмінно». На «добре» міську владу оцінили 8 підприємців, 12 дали оцінку «задовільно», «незадовільно» оцінило роботу влади 7 респондентів і 2 висловили «не має думки».
 16. Місто Брянка, як місце для ведення бізнесу, отримало такі самі оцінки як і міська влада. Тільки один з респондентів вважає місто «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» - 7. «Задовільним» місцем для ведення бізнесу у місті Брянка вважають представники 16 опитаних. Місцевий бізнес-клімат отримав п'ять «незадовільних оцінок».
 17. Цікавим виявилось питання щодо оцінки підприємцями субрегіону (міста Брянка, Стаханов, Алчевськ) як місця для ведення бізнесу. В результаті тільки 2 з респондентів вважає субрегіон «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» - 3 респонденти. «Задовільним» місцем для ведення бізнесу у субрегіоні вважають представники 17 опитаних. Субрегіональний бізнес-клімат отримав 5 «незадовільних оцінок». Таким чином, оцінка субрегіону як місця для ведення бізнесу пропорційно віддзеркалює оцінку міста Брянки як місця для ведення бізнесу.
 18. Компанії поділяють думку, що місцева економіка поліпшиться завдяки позитивним змінам на місцевому рівні у сферах: покращення комунальної інфраструктури (100%), розвиток малих і середніх підприємств (89%), залучення іноземних інвестицій (89%), інфраструктура для бізнесу (56%).
 19. Компанії поділяють думку також, що основними пріоритетними галузями виробництва у місті Брянка у майбутньому стануть гірно-металургічний комплекс, топливно-енергетичний комплекс та машинобудування. У меншому ступеню було зазначено легку промисловість та агропромисловий комплекс.

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

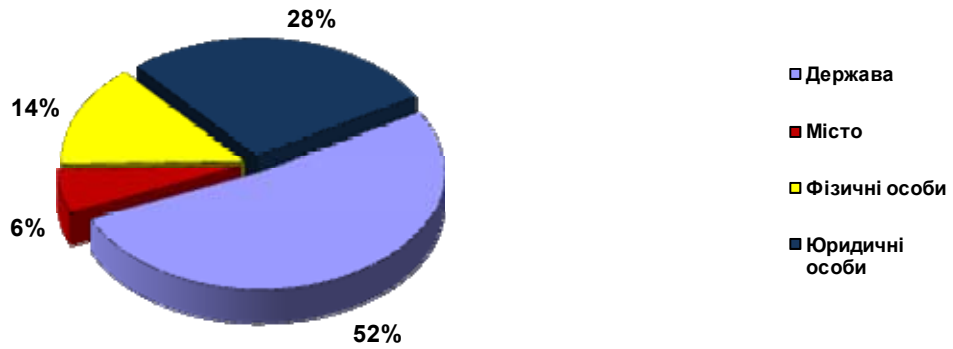
1. Статус підприємств

Більшість опитаних підприємств (25 з 30) було засновано після 1990 року, і тільки 5 із загального числа опитаних - є «продовжувачами справи» традиційних галузей та своїх попередників.

Значна частина новостворених підприємств – це переважно малі підприємства сфери послуг та торгівлі. Однак, серед новостворених малих та середніх підприємств є підприємства, які представляють сферу виробництва у машинобудівній (комплектуючі до вагонів потягів залізничного транспорту), сільськогосподарській (комбікорм) та легкій промисловості (швейне виробництво). Традиційна галузь міста представлена теплоенергетикою та добувною промисловістю, а саме видобутком вугілля.

8 з опитаних компаній працюють в сфері виробництва, 6 – надають послуги, 12 представляють роздрібну та оптову торгівлю, а 4 – транспорт.

52% власності опитаних респондентів належить державі, 28% - юридичним особам, 14% - фізичним особам – резидентам України. 6% - знаходиться у комунальній власності територіальної громади міста Брянка. У структурі власності міста іноземний капітал зовсім не представлений (дивись мал. 1).

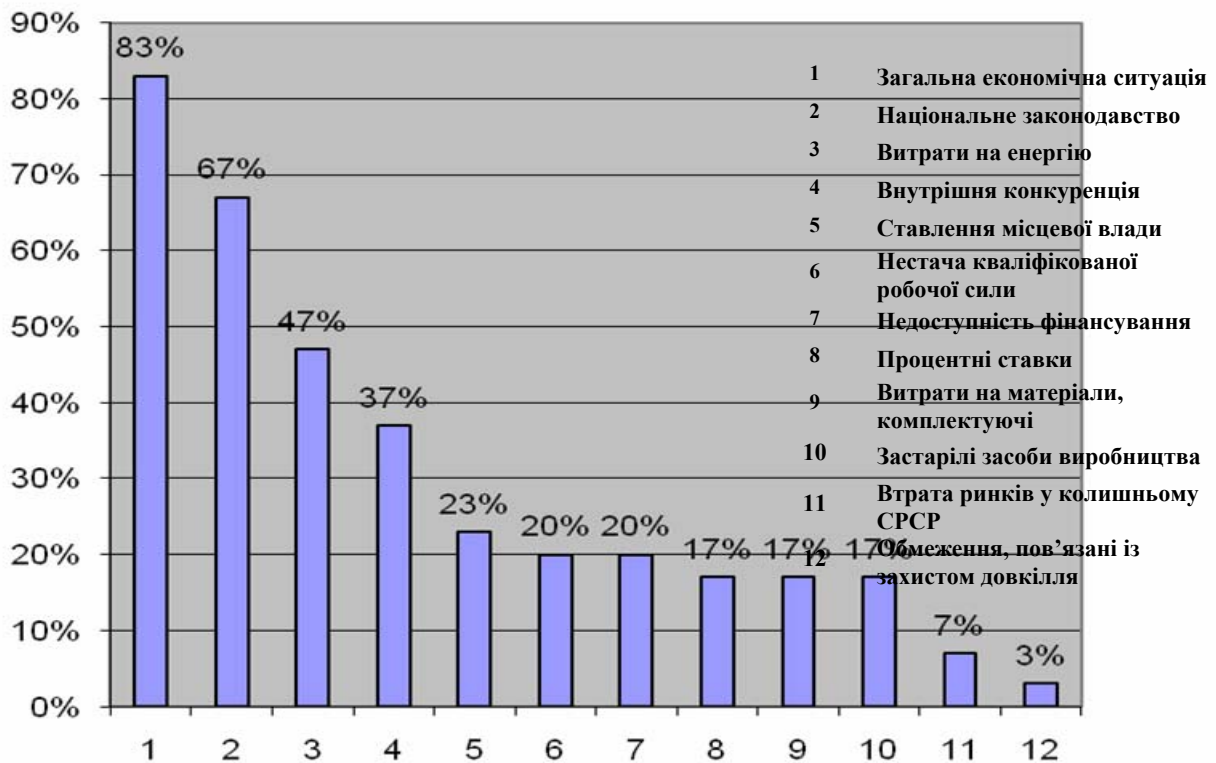
Мал. 1. Структура власників підприємств

2. Загальний стан бізнесу

Головним сектором економіки міста залишається промисловість. Саме промисловість продовжує бути головним роботодавцем.

Новим явищем у місцевій економіці є розвиток малих і середніх підприємств після 1990 р., ці компанії здебільшого задовольняють різноманітні потреби регіональних галузей, домогосподарств і населення.

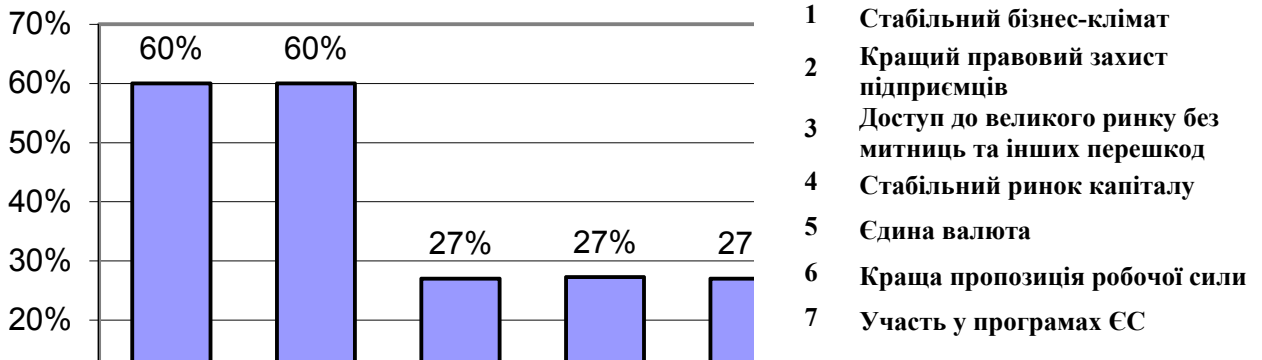
Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. мал. 2). До вагомій групи чинників увійшли: (1) загальна економічна ситуація – згадувалася 83% всіх респондентів; національне законодавство (67%), витрати на енергію – 47%, внутрішня конкуренція (37%); ставлення місцевої влади (23%).

Мал. 2. Перешкоди для подальшого розвитку підприємств

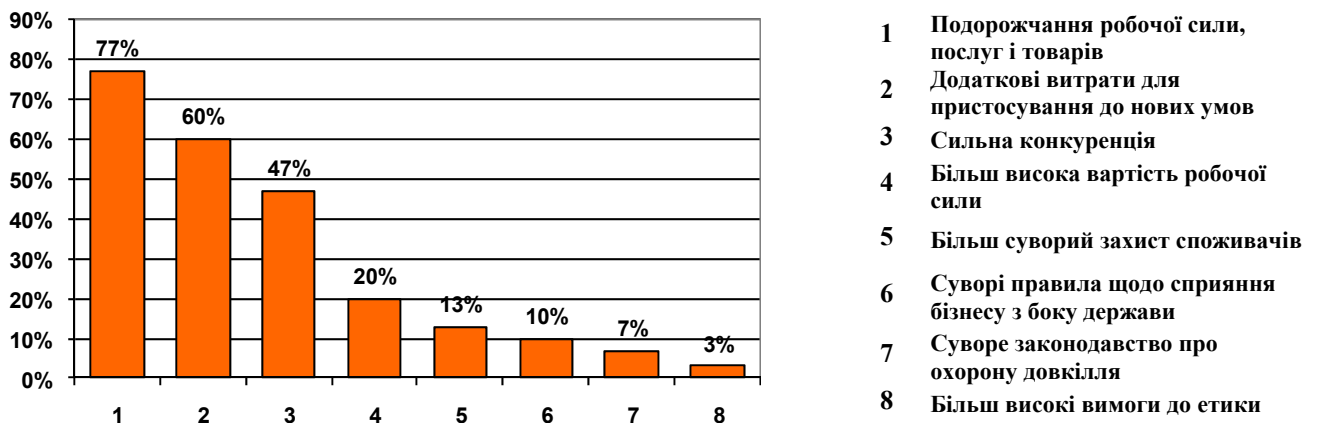
Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є досить позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки.

Стабільніший бізнес-клімат (60%), кращий правовий захист підприємців (60%), доступ до великого ринку без митних перешкод (27%), стабільний ринок капіталу (27%), єдина валюта (27%), краща пропозиція робочої сили (20%), участь у програмах ЄС (7%), є на думку опитаних підприємств головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьгоднішній Україні.

Мал. 3. Важливі чинники при вступі України до ЄС

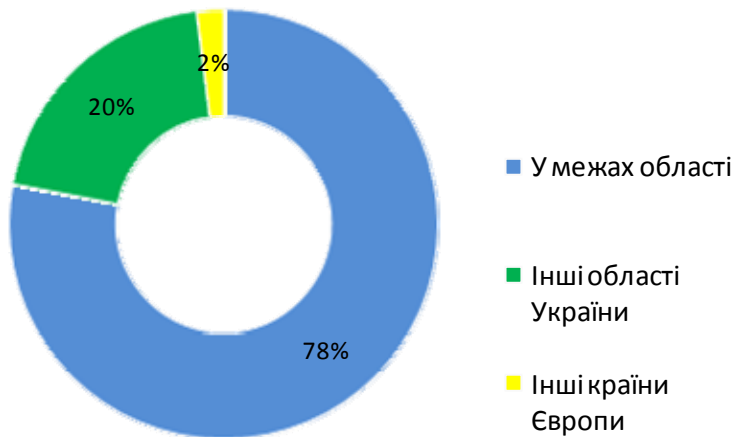
З іншого боку 77% опитаних підприємств з острахом очікують на втрату переваги, яку вони мають через подорожчання робочої сили, послуг і товарів, 60% - остерігаються додаткових витрат для пристосування до нових умов, сильної конкуренції остерігаються 47% респондентів. 20% непокоїть більш висока вартість робочої сили, 13% - більш суворий захист споживачів, 10% - суворі правила щодо сприяння бізнесу з боку держави, 7% - суворе законодавство про охорону довкілля, 3% - більш високі вимоги до етики.

Мал. 4. Негативні чинники при вступі України до ЄС

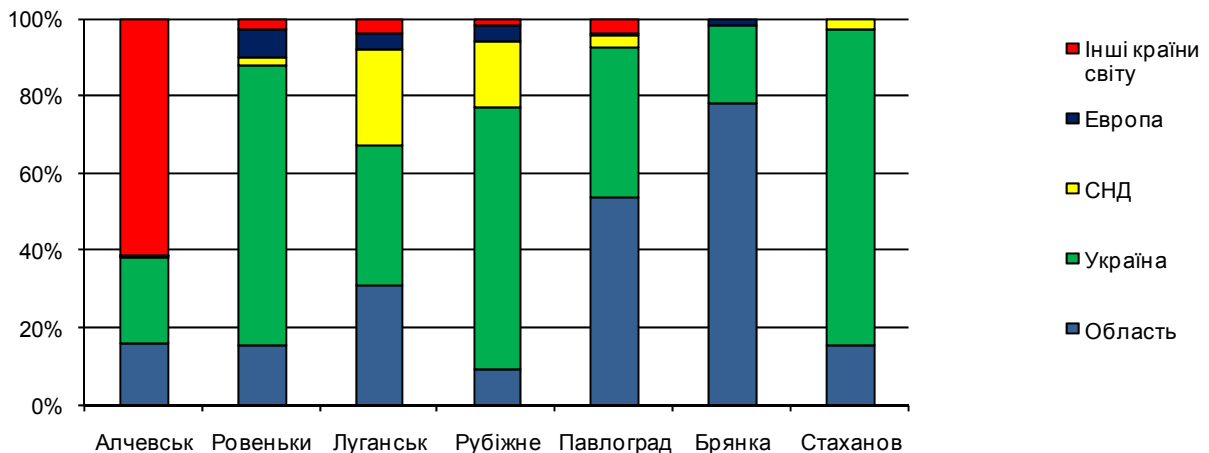
3. Клієнти

Ринок України (у т.ч. місцевий і обласний) заповнюється переважно малим і середнім бізнесом і частково великими підприємствами. Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів та ринків збуту продукції і послуг (%). Як видно з мал. 5 підприємство міста Брянка має не достатньо високий рівень експортної орієнтації та диверсифікації клієнтів.

Мал. 5. Регіональний розподіл збуту продукції

У загальній структурі реалізації продукції питома вага національного ринку України складає близько 98 відсотків з опитаних підприємств.

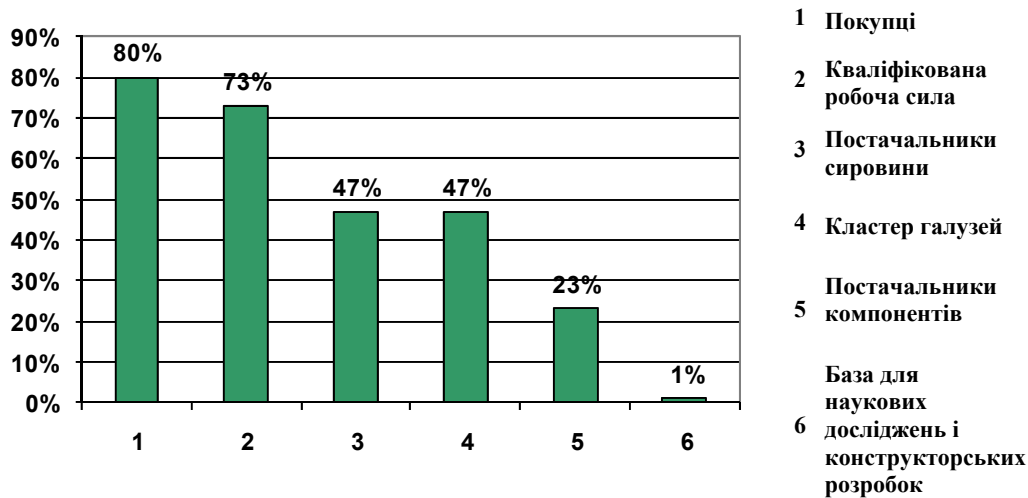
Мал. 6. Ринки збуту місцевої економіки та рівень експортної орієнтації

На мал. 6 показано порівняння показників з експорту продукції (рівня експортної орієнтації економіки) підприємств міста Брянка та інших міст України.

Очікування підприємців м. Брянка щодо зростання обсягів збуту не є оптимістичними. 12 з 30-ти опитаних зменшили обсяги збуту уже в 2009 році від 5% до 95%. 12 суб'єктів бізнесу

прогнозували ріст збуту в наступному році у межах від 5% до 30%. Решта респондентів не змогли відповісти на це запитання.

Середній збут усіх опитаних підприємств міста на одного працівника, знаходиться на середньому рівні **26842 грн.** на рік.

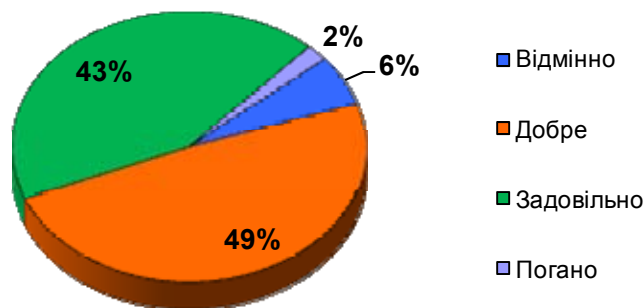
Мал. 7. Причини закріплення підприємств у місті Брянка

Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства саме у Центрально-луганському субрегіоні (міста Брянка, Стаханов, Алчевськ).

Для 24 із 30 підприємств однією з основних причин розміщення в Брянці є наявність покупців, для 22- кваліфікованої робочої сили, для 14 - постачальників сировини та наявність кластеру споріднених галузей, для 7 підприємств – постачальників компонентів.

4. Питання праці та зайнятості

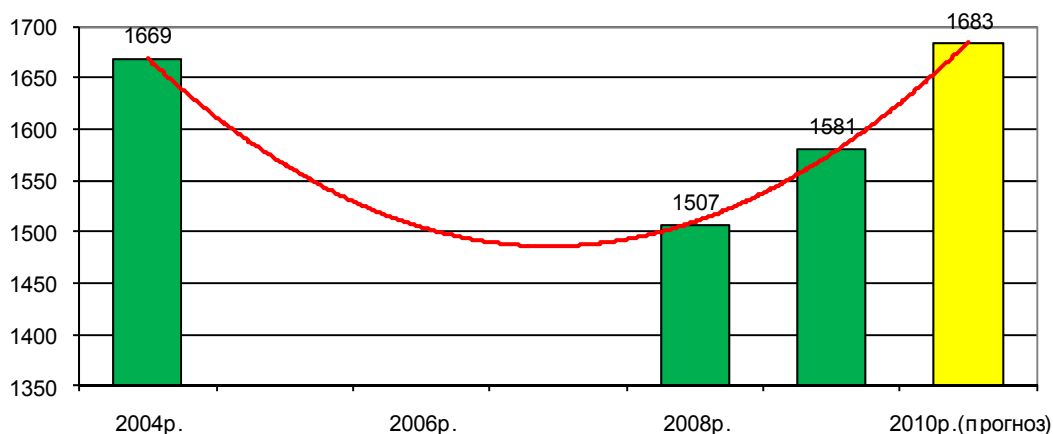
Рівень задоволення роботодавців міста Брянка якістю робочої сили на думку респондентів є наступним: 6% працівників є відмінними, 49% – добрими, 43%– задовільними і 2% - поганими.

Мал. 8. Рівень задоволення працедавців Брянки якістю робочої сили

Керівники малих приватних фірм критичніше ставляться до якості робочої сили на своїх підприємствах. Очевидно, причиною є низька заробітна плата та, відповідно, престижність роботи у цьому секторі.

Загальна чисельність працівників з повним робочим днем на всіх підприємствах, що брали участь в обстеженні, становила у 2009 році **1581 особа.**

Мал. 9. Тенденції відносно зайнятості (осіб)

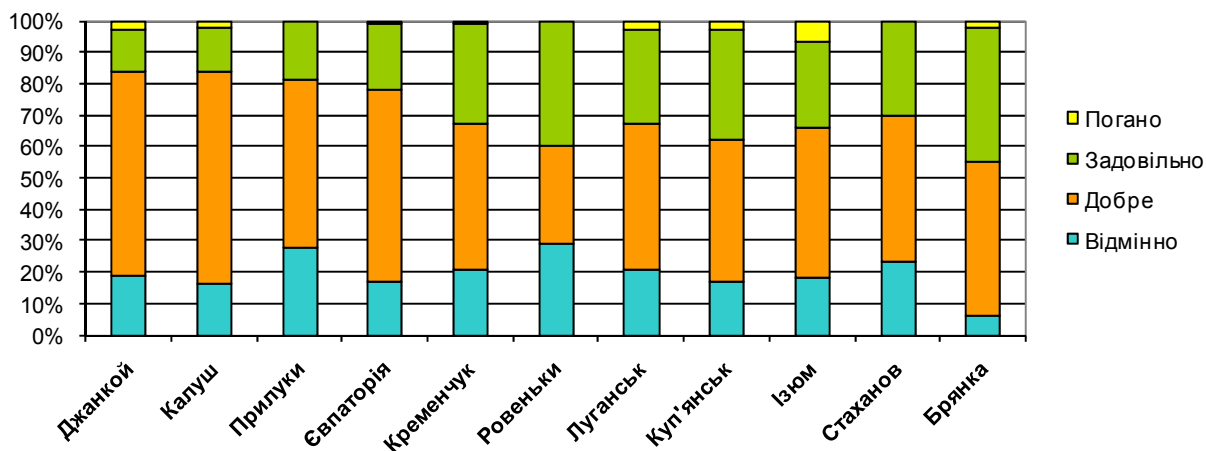
П'ять років тому (2004) на опитаних підприємствах разом працювало 1669 працівників, у 2008 році – 1507 осіб, а у 2009 році їх становило вже 1581 особа. Таким чином, незважаючи на фінансово-економічну кризу в регіоні та Україні в цілому за останні роки у місті Брянка спостерігається тенденція збільшення зайнятості населення. Така тенденція залишається стабільною, оскільки по прогнозам зайнятість буде збільшено і у **2010 році до 1683 осіб**. Цьому сприятимуть інвестиції у розвиток виробництва та сферу послуг, які підприємства планують здійснити вже у період 2010-2011 рр. Залучивши інвестиції, підприємці (20 із 30 опитаних підприємств) планують створити у 2010-2011 рр. додатково 464 робочих місця.

Частка задіяної жіночої праці у 2009 році становила 29% проти 2008 року – 37,6%. Це логічно з огляду того, що такі сектори економіки, в яких задіяна жіноча праця, а саме швейне виробництво та громадське харчування у 2009 році скорочують чисельність працюючих. У той же час до вибірки не потрапили важливі роботодавці жінок – сфери освіти й охорони здоров'я.

Частка задіяних працівників з вищою освітою майже залишається на однаковому рівні починаючи з 2004 року (14,9%) та 15,1% у 2009 році.

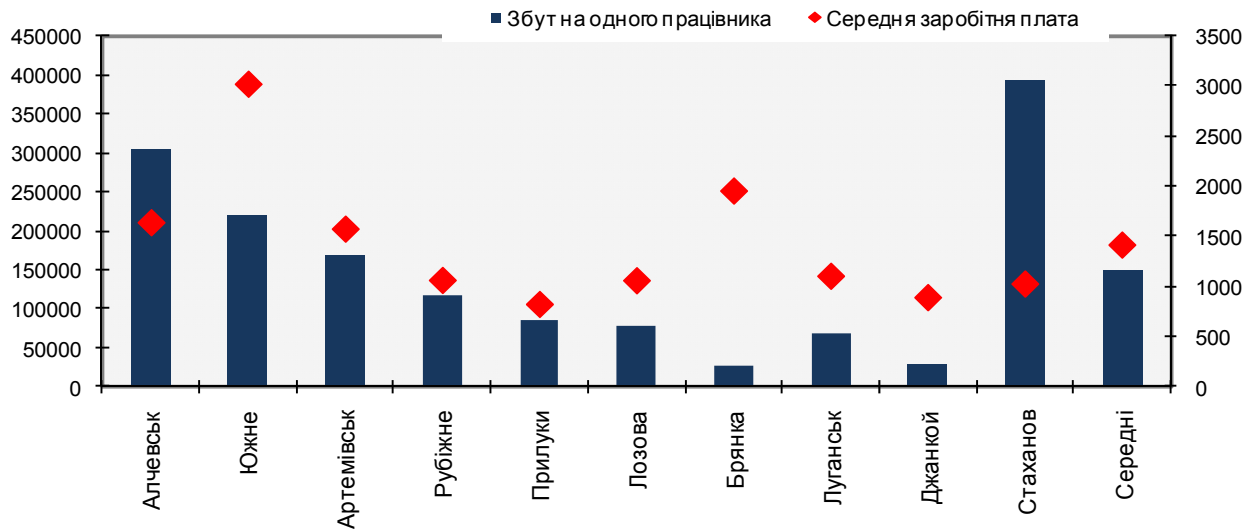
Ми бачимо, що діючі підприємства за останні роки суттєво збільшують кількість робочих місць, а тому активно використовують робочу силу сусідніх територіальних громад (34,2% у 2009 році). Це пояснюється тим, що місто наряду із наявністю безробіття не може забезпечити підприємства достатньою кількістю кваліфікованих працівників по причині негативного механічного приросту та втратою містом працездатного населення.

Задоволення роботодавців якістю свого персоналу порівняно з іншими містами України (мал.10) знаходиться на середньому рівні.

Мал. 10. Рівень задоволення працедавців деяких міст України якістю робочої сили

Фактична середня місячна заробітна плата на опитаних підприємствах становить у середньому **1948 грн. (2008 р.)**, що перевищує середній показник інших міст України, в яких проводилось дослідження. У 2009 році середня зарплата у реальному секторі економіки за результатами опитування склала **1865 грн.** Зниження рівня заробітної плати відображає вплив кризи на процеси в економіці як України так і міста.

Мал. 11. Рівень заробітної плати та обсяги збуту у 2008 році

Найнижчими є середньомісячні заробітки на малих підприємствах, що надають послуги громадського харчування та у сфері торгівлі. Лідером по даному показнику є підприємства по видобуванню вугілля. Загалом диференціація середньої заробітної плати на підприємствах (2009 р.) відбувається у діапазоні від 703 грн. до 2641 грн. на місяць. У 2009 році прослідковується тенденція зниження заробітної плати в порівнянні з 2008 роком на бюджетоутворюючих підприємствах вугільної промисловості.

Нестача висококваліфікованої робочої сили є гострою проблемою. Труднощі вже сьогодні відчувають 15 підприємств з 30 опитаних, ще 10 - очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому.

Фіксується дефіцит як висококваліфікованих спеціалістів, так і робочих професій зокрема: електрозварювальники, фрезерувальники, збірники, гірничі інженери, технологи, механіки швейного обладнання, швачки, столяри, проектувальники, програмісти, техніки-оператори.

5. Нерухомість

У цій сфері ситуація у місті Брянка має більш негативні сторони (див. мал. 12 і 13). Наявність показника можливих намірів підприємців припинити бізнес та покинути місто є сигналом про те, що відчувається відсутність певних умов для розвитку саме в місті. У даний час 4 підприємства має намір це зробити і ще 3 розглядають таку можливість. Основними причинами такого можливого кроку респонденти назвали: зміна ринкової кон'юнктури, кращий бізнес-клімат в іншому місті, неможливість отримання земельної ділянки. Змінити таке рішення респондентів спонукатиме розробка в місті програми з підготовки кваліфікованих робітників, усунення перешкод діяльності СПД, зміни в регуляторній політиці, ліквідація забюрократизованої системи управління в місті.

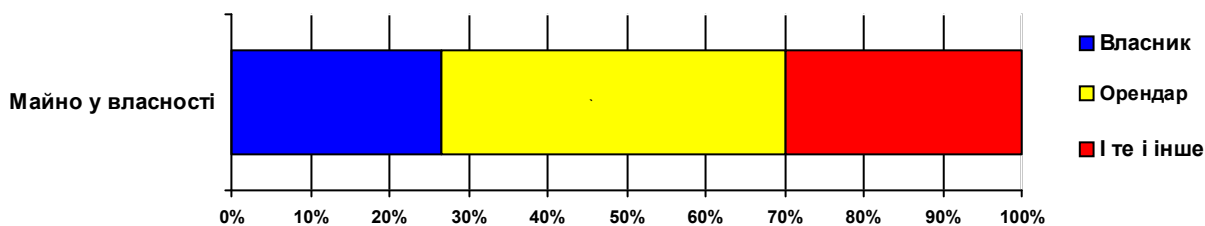
З 30 респондентів лише 8 підприємств є власниками будівель або землі, 13 є переважно орендарями будівель і землі, 9 є власниками будівель і орендарями землі.

Можливість розширення (наявний ресурс нерухомості) у даному місцезнаходженні мають тільки 10 респондентів, 20 респондентів такої можливості не мають. Це свідчить про певну диспропорцію у розподілі та користуванні ресурсами нерухомості і майна для розвитку бізнесу у місті Брянка.

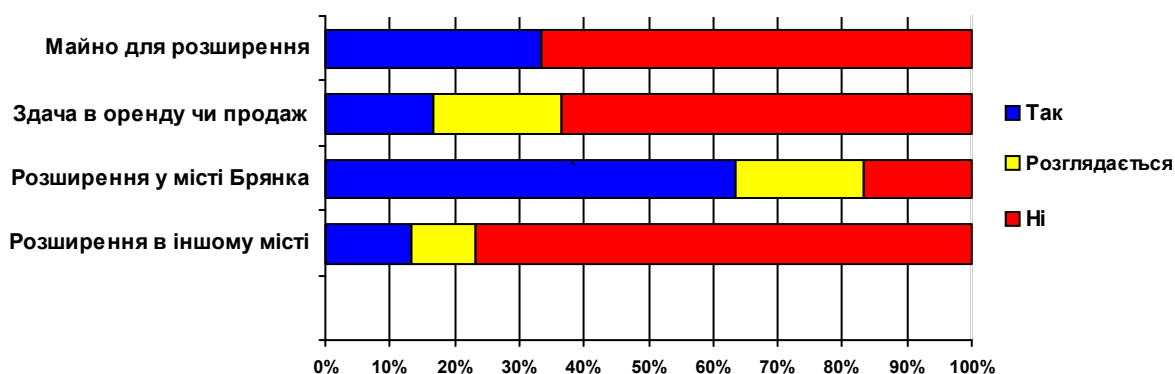
У той же час, лише 5 з опитаних підприємств потенційно готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень і 6 розглядають таку можливість. Це свідчить про невеликий потенціал приватного сектору щодо покращення ситуації з наявністю ділянок чи приміщень для бізнесу. Загалом малий бізнес відчуває проблему доволі гостро, 19 підприємств навіть не розглядають у майбутньому можливостей продажу або здачі землі в оренду.

З іншого боку, у місті існує певний потенціал розширення бізнесу – 4 компанії планують розширюватися в інших адміністративно-територіальних одиницях, і ще 3 розглядають таку можливість.

19 підприємств планують також розширяти свій бізнес саме у місті Брянка, а ще 6 - розглядають таку можливість найближчим часом.

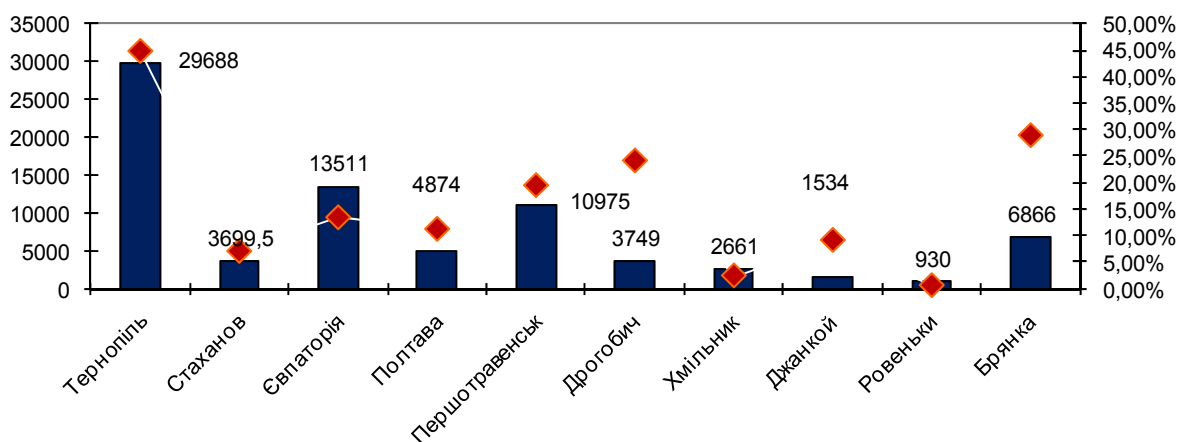

Мал. 12. Інформація про власність на нерухомість

Мал. 13. Інформація про нерухомість і можливості для розширення

Нинішній стан будівель та рівень технологій не видається найкращим, тому багато компаній бажає здійснення інвестицій у вдосконалення виробничих потужностей (мал. 14). Однак, внутрішніх ресурсів місцевої економіки явно недостатньо для значних капіталовкладень.

Мал. 13. Плановані інвестиції на одного працівника (грн.) і створені нові робочі місця (%).

Підприємницькі структури, які планують здійснювати інвестиції у м. Брянка, вказали суми ймовірних інвестицій (20 підприємств), що мають бути вкладені у період 20010-2011 років. Відповідно майже ті ж самі підприємства (17 підприємств) вказали кількість запланованих нових робочих місць. Підприємства планують модернізацію або вдосконалення існуючих споруд та/або технологій, здебільшого на постійній основі. Планується вкласти близько 10856 тис. грн. і створити 464 нових робочих місця (у малому й середньому бізнесі). Якщо ці цифри виявляться реальними, це, безперечно допоможе зростанню місцевої економіки.

Розглядаючи інвестиційні плани, слід зазначити, що одне підприємство наприклад планує інвестувати близько 8 млн. грн. Всі інші підприємства планують здійснити інвестиції в інтервалі від 1 до 800 тис. грн.

Щодо новостворених робочих місць (464), їх кількість є надто малою. Виглядає, що підприємства міста не бажають повідомляти про створення додаткових робочих місць.

6. Послуги та відносини з органами місцевої влади

Респондентам було запропоновано оцінити види муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку 2.89. Рейтинг подано на мал. 14, де праві стовпчики (жовтий колір) – середні значення інших міст, отримані у 2005-2006 рр.), а стовпчики зліва (блакитні), узагальнені дані опитаних підприємств міста Брянка. Відзначимо, що більшість з послуг, що надаються місцевою владою оцінено гірше, ніж у середньому по Україні.

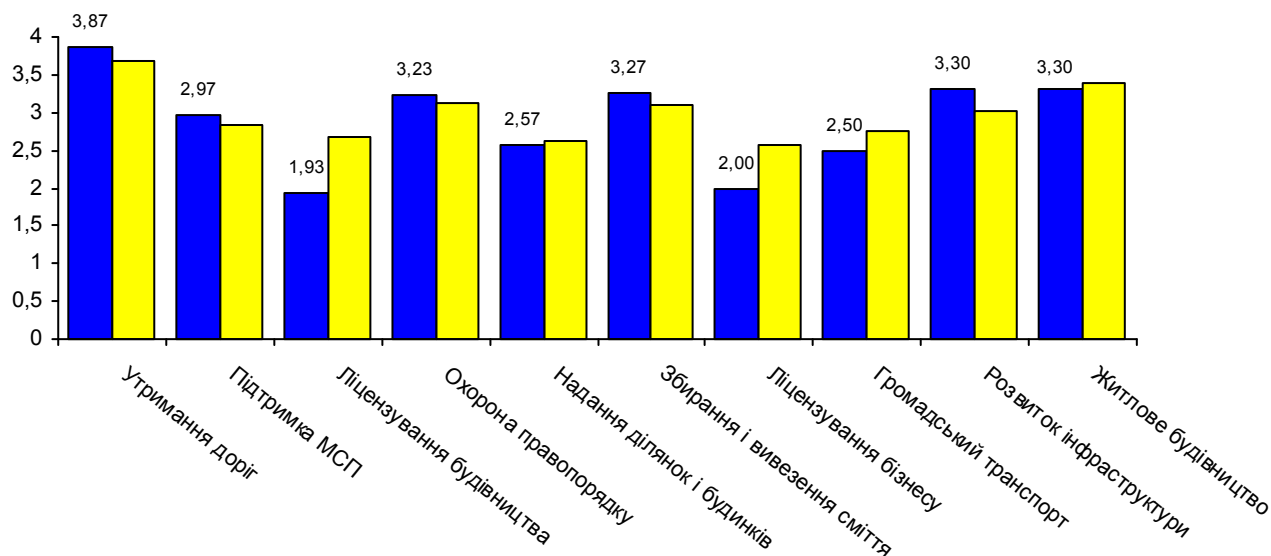
Найбільш суттєвими проблемами на думку респондентів є утримання доріг (3,87), житлове будівництво (3,3), розвиток інфраструктури (3,3), збирання і вивезення сміття (3,27), охорона правопорядку (3,23), підтримка малих і середніх підприємств (2,97), надання ділянок і будівель для ведення бізнесу (2,57), громадський транспорт (2,5).

Найвищу оцінку (1,93) отримала позиція «ліцензування і надання дозволів на будівельні роботи».

На думку більшості респондентів, місто в першу чергу має почати з покращення стану доріг, будівництва житла, розвитку інфраструктури, охорони правопорядку.

Крім того, підприємці воліли б перш за все побачити дії влади направлені на підтримку малого та середнього бізнесу та покращення ситуації щодо надання ділянок для ведення бізнесу.

Ліквідація бюрократичних перепон при отриманні різноманітних дозволів, ліцензій та погоджень є беззаперечною проблемою, що потребує нагального розв'язання.

Мал. 14. Послуги органу місцевого самоврядування

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися міськвиконкомом (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу міста. Як демонструє мал. 15, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг.

Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися ідеї необхідності запровадження податкових стимулів, фінансової підтримки підприємств, створення центру підтримки бізнесу,

надання допомоги підприємствам у розвитку робочої сили та надання безкоштовних земельних ділянок органом місцевого самоврядування.

Необхідність професійної допомоги підприємствам від міської влади у сфері економічного розвитку та надання переваги місцевим фірмам у розміщенні замовлень позитивним вважає переважна більшість респондентів.

Загальний результат поданий на мал. 15.

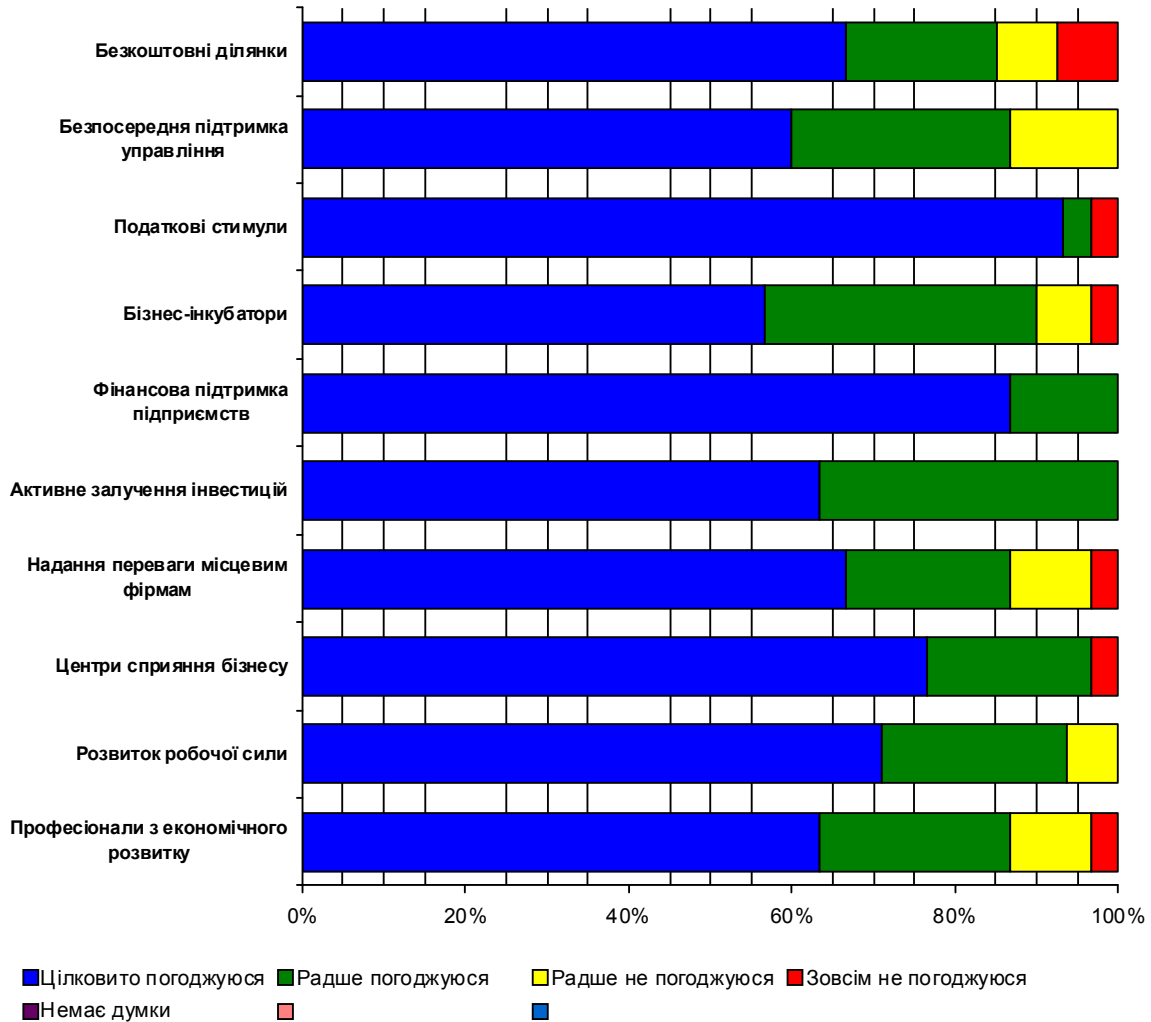

Рис. 15. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Підприємства-респонденти також оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Отримані результати (мал. 16) демонструє прийнятний рівень контактів підприємців з органами влади та управління.

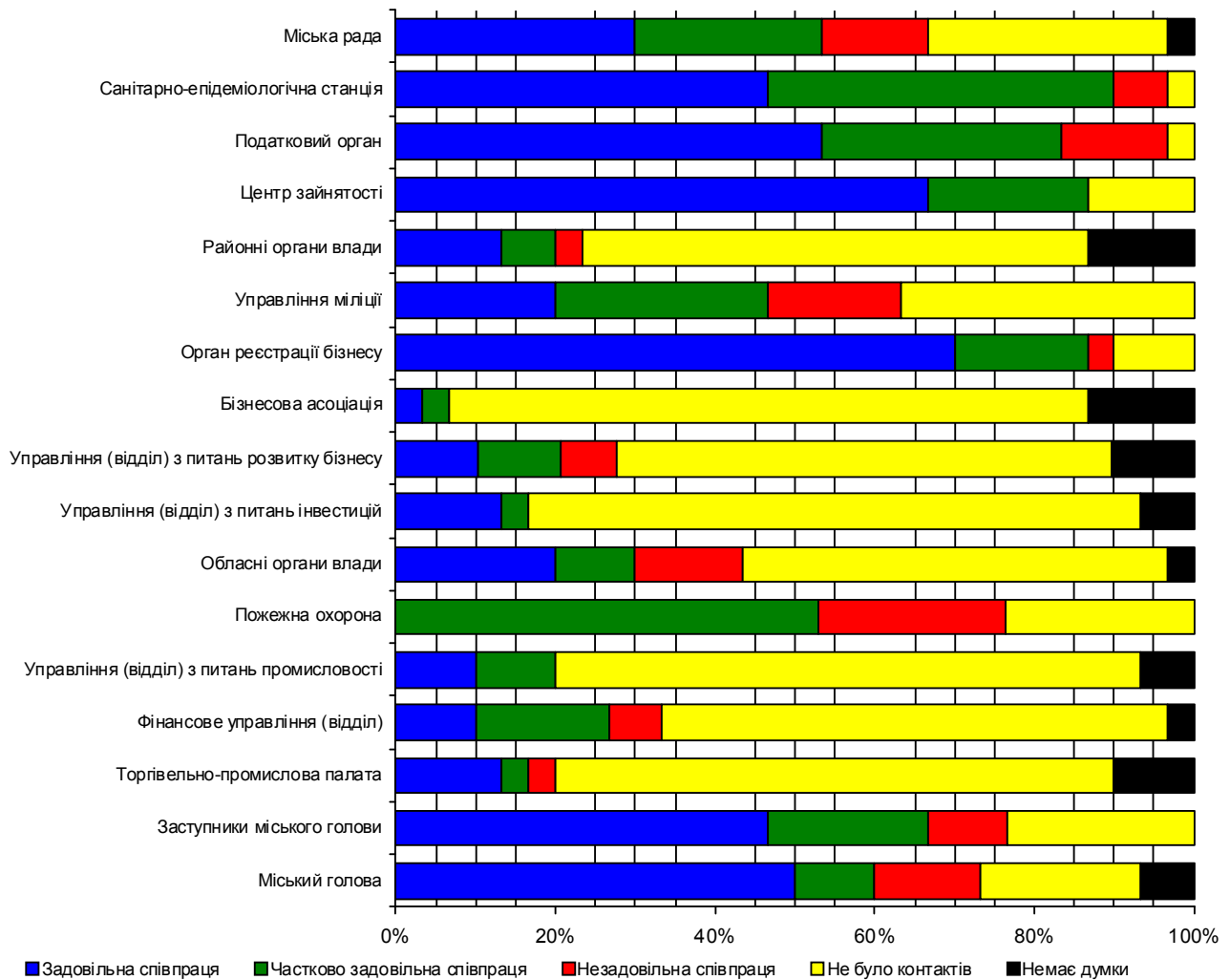

Рис. 16. Контакти з органами влади та управління

Найбільшим виявився рівень контактів підприємців з органом реєстрації бізнесу, Центром зайнятості, податковим органом, СЕС. Він є більш менш позитивним. Однак, наряду із позитивними оцінками відслідковується і негативний досвід контактів деяких підприємців із даними службами, окрім центру зайнятості.

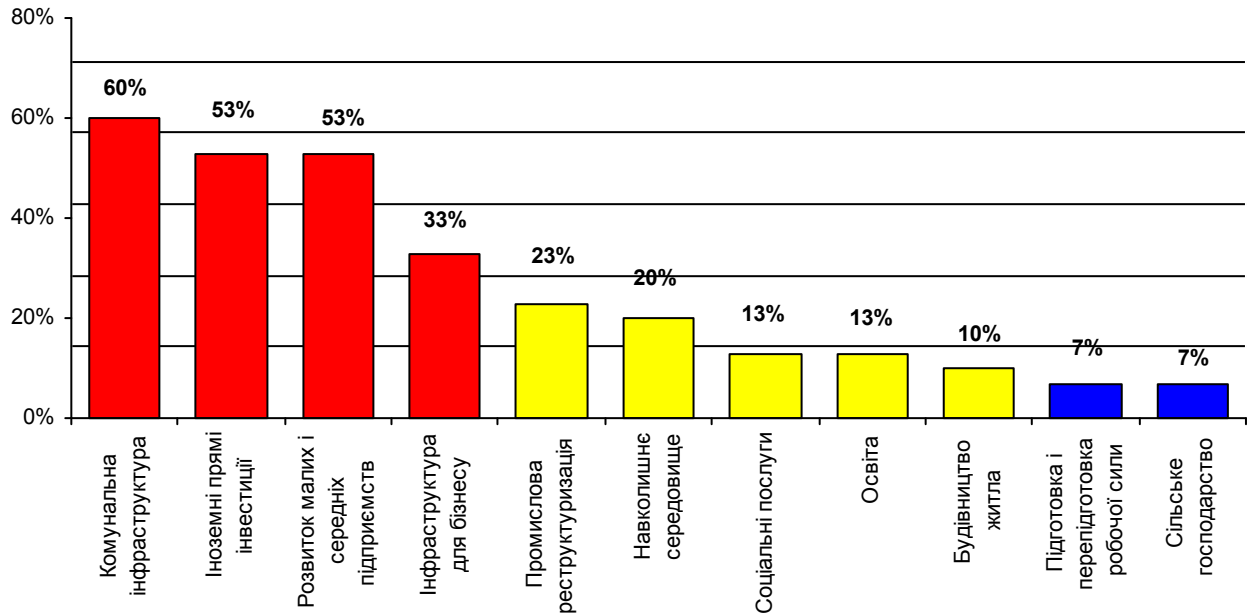
Та негативний «комунікаційний баланс» є як в міській раді (міський голова, заступники міського голови, фінансове управління, міська рада), так і в контактах із пожежною охороною, управлінням міліції, пожежної охорони, районними та обласними органами ради тощо.

Загалом, слід відзначити, що в цьому розділі йдеться не тільки про рівень співпраці з цими установами, організаціями та посадовими особами, але й про дуже низький рівень спілкування. Особливо це стосується бізнесової асоціації, управління (відділу) з питань інвестицій, управління (відділу) з питань промисловості, торгівельно-промислової палати. Це вказує або на відсутність контактів з цими службами, а бо відсутність активної роботи таких служб з підприємцями міста Брянка.

Численні коментарі підприємців щодо найбільшої проблеми при спілкуванні бізнесу з цими установами можна об'єднати в одне речення: надто високий рівень бюрократизму та самих бюрократичних установ, надто багато зайвих документів, тривалі процедури, через які марнується час, нерозуміння чиновниками проблем бізнесу, брак компетентності службовців та байдужість до вирішення проблем підприємців. Звичайно, ці оцінки є узагальненими і стосуються не тільки служб і виконавчих органів міської ради. Багато підприємців хотіли б отримувати від цих органів консультативну допомогу.

7. Критичні питання

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані економічного розвитку міста (див. мал. 17):

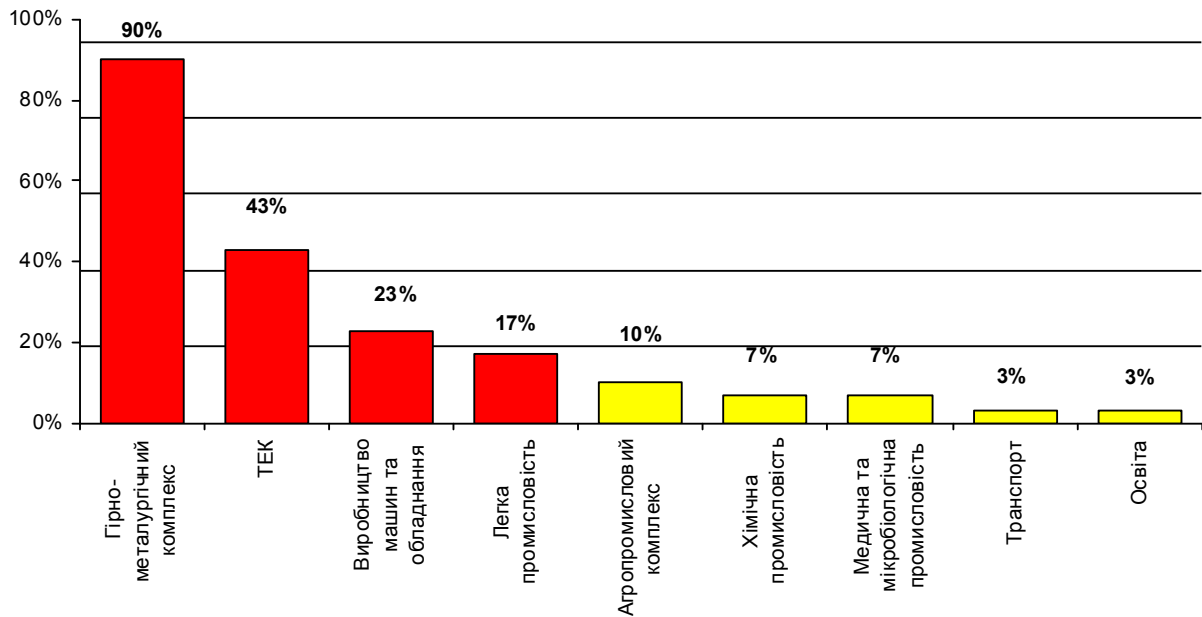
Мал. 17. Критичні питання

Отже, респонденти, маючи змогу вибирати з дванадцяти запропонованих проблем лише три найбільш важливі, розподіли свій вибір наступним чином:

- Комунальна інфраструктура - 60%
- Іноземні прямі інвестиції -53%
- Розвиток малих і середніх підприємств -53%
- Інфраструктура для бізнесу -33%
- Промислова реструктуризація -23%
- Навколишнє середовище - 20%
- Соціальні послуги -13%
- Освіта -13%
- Будівництво житла -10%
- Підготовка і перепідготовка робочої сили -7%
- Сільське господарство / розвиток села -7%

8. Перспективні галузі економіки

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо двох найбільш перспективних галузей економіки для міста Брянка, які мають бути відображені в стратегічному плані економічного розвитку міста (див. мал. 18):

Мал. 18. Перспективні галузі економіки

Отже, респонденти, маючи змогу вибрати із п'ятнадцяти запропонованих галузей виробництва лише дві найбільш перспективні для майбутнього економічного розвитку міста Брянка, розподілили свій вибір наступним чином:

- Гірно-металургічний комплекс - 90%
- ТЕК -43%
- Виробництво машин та обладнання -23%
- Легка промисловість -17%
- Агропромисловий комплекс -10%
- Хімічна промисловість -7%
- Медична та мікробіологічна промисловість -7%
- Транспорт - 3%
- Освіта - 3%

9. Загальні враження

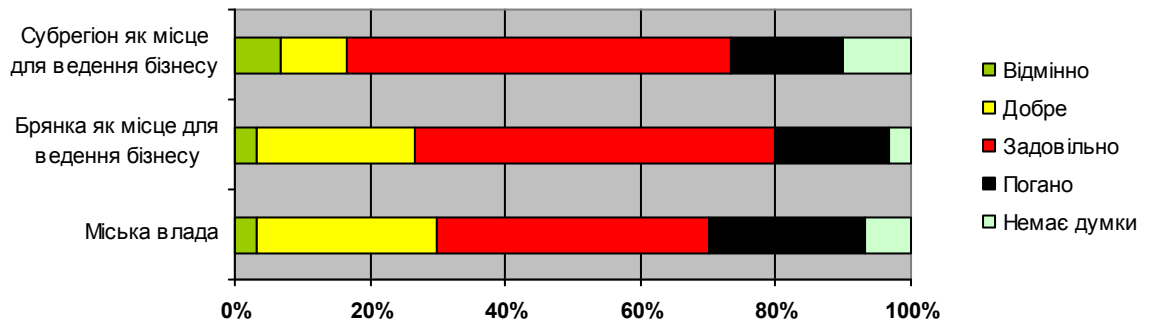
Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади в м.Брянка. Відповіді на це запитання також віддзеркалюють загальне відчуття, що міська влада (міський голова, міська рада, виконавчі органи та служби) працюють непогано, але їм слід працювати значно краще.

Один респондент оцінив якість роботи місцевої влади на «відмінно». На «добре» міську владу оцінили 8 бізнесменів, 12 на «задовільно». 7 респондентів оцінили роботу міської ради, виконкому, міського голови та усіх виконавчих органів і служб як погану. 2 респонденти не виявили бажання відповісти на це запитання.

Місто Брянка, як місце для ведення бізнесу, отримало подібну оцінку з боку підприємців. Один респондент вважає місто «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» вважають - 7. Задовільним місцем для ведення бізнесу місто Брянка вважають представники 16-ти підприємств міста. Місцевий бізнес-клімат отримав п'ять незадовільних оцінок. Один респондент утримався від відповіді.

Підприємці міста Брянка оцінили також бізнес-клімат у субрегіоні, тобто у об'єднанні сусідніх територіальних громад міст Брянка, Стаханов, Алчевськ. 2 респондента вважає субрегіон «відмінним» місцем для ведення бізнесу, а «добрим» вважають тільки 3 респондента. Задовільним місцем для ведення бізнесу субрегіон вважають представники 17 підприємців. Субрегіональний бізнес-клімат отримав п'ять незадовільних оцінок. 3 респонденти утрималися від відповіді.

Утримання від відповідей за канонами соціології, найбільш імовірно, слід вважати негативними, припускаючи, що респонденти вирішили не афішувати своє негативне ставлення до бізнес-клімату в місті, субрегіоні чи міській владі.

Мал. 18. Загальні враження про місцеву владу та місцевий і субрегіональний бізнес-клімат

Загалом для більшості міст України та промислових міст Східної Європи, як правило, саме місто підприємцями оцінюється вище, як влада.

Серед найважливіших сильних сторін місцевого бізнес-клімату неодноразово називали: роботу з покращення міської інфраструктури, доброзичливість населення та взаєморозуміння, поступову демократизацію стосунків бізнесу та влади, бажання місцевої влади налагодити не тільки економічний розвиток міста, але й духовний та культурний, відкритість влади, розвинуту промислову інфраструктуру, сприятливе географічне розташування міста, розвиток ринку споживачів, залучення інвесторів у місто, наявність вільних енергетичних потужностей, поступовий розвиток житлово-комунальної інфраструктури, бренд міста, наявність «браунфілдів», тенденція виходу міста з кризи.

Негативні чинники, визначені респондентами: поганий контакт органів влади з бізнесом; бюрократія в одержанні дозволів для ведення господарської діяльності; відсутність підтримки малого бізнесу; відсутність власних ресурсів і ресурсів міського бюджету, відсутність розробленої стратегії та динамічного розвитку, ліквідація вугільної промисловості, відсутність будівництва житла, не достатня якість санітарного очищення міста і роботи жилсервісів, погані дороги, недостатній обсяг робіт для транспорту, недостатня зайнятість населення, недостатня завантаженість потужностей бюджетоутворюючих підприємств, відсутня Спілка підприємців.

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти м. Брянка. Їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Комітету з економічного розвитку в роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в місті.

Висловлюємо вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію Комітету з економічного розвитку.